

Esllargandaixar, V. *llangardaix* *Esllavassar*, V. *llavar* *Esllavissada*, *esllavissament*, *esllavitxada*, confusió (potser individual) d'*esllavissada* amb *escaguitxada*, V. *llau* *Esllacorat*, V. *llac* *Eslligidora*, V. *llegir* *Esllemar*, *esllemenar*, V. *llémena*

ESLLENEGAR-SE i poc sovint *esllenegar* i l'antic i dialectal LLENEGAR 'escorre's', especialment llicant o per afluirament d'alguna cosa: mot d'igual origen que l'arag. ant. *eslenarse* —també cast. antic, on aviat fou reemplaçat per la forma alterada *deleznarse*— i llgd. ant. *eslenegar*, gascó *eslengà*, -*encà*, -*ingà*: tot plegat derivat de l'adj. *len* 'llis', 'llisquent' (existent en fases arcaïques del cat. i el cast., i encara bastant conservat en llengua d'oc antiga i fins moderna), del ll. LĒNIS 'suau, fluïr, no aspre al tacte' (no és probable que ja hi vagi haver un verb *LENICARE en llatí vulgar). □ 1.ª doc.: fi S. XIII en variants *elenegar*, *deslenegar* i fins ja la moderna.

«Vida d'ome és --- a grans aventures sotzmesa e és a Déu fugidora; la qual vida, can hom la cuyda aver, ela fug d'om e s'*allenega*», *VidesR*, 15v1 (n. 22) traduïnt *labefacta* (p. 37); en el ms. B amb metàtesi *s'analega*); més sovint allà l'adj.-participi *e(s)llenegant*: «un pont lo qual --- molt estret e era ayxí lis com a glas e mot *elenegant*, sotz lo qual passava i un fluvi molt corrent ---», 80r1 (trad. *lubricus*, 215.31, i B varia en *anelegant*); «Nostra S. endressa los *alene-gans*», 144r1 (n. 8) (trad. *erigit elisos*, 422.39, *los enelegats* B); «lo diable serp és *allenegosa*: --- se n'entra dins les entràmenes del *cor*, *allenegant-s'* així dolçament que no és sentit», Ant. Canals (Carta de St.B., *CoDoACA* xii, 628.2f.); «lo diable --- és serpent enganosa, a la qual si no és resistit e contrestat al començament, ella se *allenega* e s'encara dins les entràmenes del *cor*, sens que hom no n'ha algun sentiment»; «lo món s'esforça de enganar a tots los hòmens --- ell nos fuig, e nosaltres lo seguim; a ell nos acostam, e *alleneguen*s; e per tal com a ell no podem retenir, som *allenegats* ab aquell qui amam», «tu no has avorrit ni menyspreat l'hom qui era decebut e enganat per temptació de la malvada serpent, e era *allenegat* en pecat, e per lo pecat mort e condemnat», BOLIVER (*Excitatori*, 22, 88, 222); present *allenega*, Fabra, *Gram.* 1912, p. 62.

En Desclot variant de forma (id. Fontserè, c. 1925) i lleu desviació del sentit cap a 'apartat-se insensiblement, esmunyint-se, escorrent-se': «--- totes les gales --- les altres 14, quant viuren que no podien més durar a la batalla, *deslenegaren-se* de les altres, e giraren la proa vers la ciutat», § 127 (NCL. iv, 55.15). *AlcM* cita un exemple *m'eslenegué de veritat* en Ramon Llull; i així mateix l'usà Eiximenis: «'Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur' vol dir que per concòrdia les poques coses crexen, e per discòrdia les molts grans se *eslenegen* e caen» (DComp., NCL., 130); i *DBal.* extracta del *Libre d'Ajustaments*, ms. S. xv: «Car segons la Scriptura, en lo segon libre dels Reys, en lo 24 cap., tots morim, e axí com l'aygua *nos esleneguam* sobre la terra», «es

fort difícil anar en carrera alta e *slenegant* quant hom no cau e no tremola».

Es pot dubtar si les grafies del mot en les *VidesR* responen a una variant amb prefix diferent, *a-*,¹ o són mera reducció fonètica de *esl-* i sembla més aviat això; de manera que no hi ha en català quasi altra forma de prefixació que aquesta i la derivació nua *llenegar*, que ha restat fins avui a Mallorca (*AlcM*, *DAG.*) i de la qual, en l'adjectiu *llenegable*, se citen exs. medievals en els *Furs de València* i en el *Curial* on hi ha també el verb: «fins ací les mans li han mostrada la squena blanda e lisa, e a manera de qui *llenega*, ha navegat suaument», *Curial* (NCL. III, 46). Ben viu a les Illes: «baixà de la torra --- en Pedrola, errà un peu, *llenagà*, va caure rodolant escales avall, i a més d'un sudrac, se va rompre una cuixa», Camps Merc. (*Folkl. Men.* II, 74); Arx. Lluís Salv., *Die Bal.*, p. 257 (context a *ESQUERDA*); eiv. «*allenegà*: resbalar» (Pérez Cabrero); mall. *lənəgà* (Manacor), *žənəgá* (Biniali), *BDLC* iv, 269.

La variant prefixada ha restat viva en el Princ. i en la llengua comuna, i fou revigoritzada ja per Verdguer: «Feréstec retrunyia / lo tro a ponent, lo terbolí y cridòria, / com d'algun continent que s'*esllanega*, / ab ses ciutats, sos tronos y sa glòria», «y 'ls cims de les montanyes, topant ab ses rabaces, / y aquexes ab los astres, del cel en lo pregon, tornen a caure en pluja de crepitantes masses, / y apar desfer-se, en runes *esllenegat*, lo món», *Atl.* (198, 244). En la llengua moderna el mot té tendència decidida a pendre el sentit vague i ample d'*escorre's*, cedint, enfonsant-se o amollant-se més i més, o bé concretant-se en la dislocació i alluirament de la textura del drap, el vestit, la pell, etc.

«La faç de la pobra Júlia es va *esllenegar* sobtadament, els seus ulls s'envidriaren, i una palhidesa mortal se li va estendre com una ombra per les galtes i els llavis», Coromines (*La Sèptima Simfonia* x, en *Recés*, p. 78). Però encara que el *DFa.* no consagri més que l'acc. tèxtil, també se sent en català oriental (si bé no a Bna.) d'un terrer que s'*esllavissa*, i fins crec haver-ho sentit, més rares vegades, d'algu que rossola involuntàriament. En tot cas fins en gent de vell parlar popular barceloní, es troba algun altre ús del participi *esllenegat*, amb caràcter ben figurat; 'poc graciós, xavacà': «la més franca amistat --- sembla que no hem fet res més tota la vida sinó anar d'un tiberi a l'altre, a 80 km. per hora: l'acudit més *esllenegat* ens fa riure ---», Coromines (1930, diari del *Viatge a Amèrica* xxxvii, ?).²

Fora del català hi ha hagut bastantes variants iguals o ben semblants en les dues llengües veïnes. Del mateix *eslenegar*, generalment en la pronúncia *elenegar* «glisser, tombar» (*PDPF*) hi ha ja alguns testimonis en occità medieval, i en especial usa la forma plena *eslenegar* «scivolare» la Cirurgia de R. d'Avinyó (Gard, 1170-1209), v. 1353 (*ARom.* xxv, 77). El mot ha restat sobretot en la zona garonensa i gascona. En el tolosà ha quedat més aviat la forma sense prefix, però alterada per una metàtesi: «*leguenà* glisser, *le-*